

RAAP-NOTITIE 1337

Plangebied Westeinde 17

Gemeente Noordwijkerhout

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: H. Damen & Zn bv

Titel: Plangebied Westeinde 17, gemeente Noordwijkerhout; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: september 2005

Auteurs: *drs. R. Timmerman & drs. S. Warning*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\NWW\E\N01337-NWWE.doc

Projectcode: NWW

Projectleider: drs. J.M. van den Berg

Projectmedewerker: drs. F. Stevens

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. I.A. Schute

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van H. Damen & Zn bv heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 14 september 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Noordwijkerhout. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van H. Damen & Zn bv heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 14 september 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Noordwijkerhout. Het archeologisch vooronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied (omvang 225 m²) ligt direct ten zuiden van Westeinde 17 (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 92.500 / 475.150. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Noordwijkerhout, sectie D, nummer 2509. Ten tijde van het onderzoek lag het plangebied braak.

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sibk.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt op een strandwal al dan niet met vervlakte duinen (Stiboka/RGD, 1994: code 3K28). Strandwallen zijn door de zee gevormd tussen circa 3000 en 500 voor Chr. Ze zijn min of meer parallel aan de huidige kustlijn afgezet. De meest oostelijke strandwal (ongeveer 8 km landinwaarts) is het oudst. Op de strandwallen ontstonden onder invloed van de wind duinen (de zogenoemde Oude Duinen). Al vroeg hebben zandafgravingen plaatsgevonden in de bollenstreek. Hierdoor ontstonden vlaktes. Grootschalige ontzandingen vonden echter vooral plaats na 1850. Dit zand werd gebruikt als ophoogzand ten behoeve van de stadsuitbreiding en het aanleggen van wegen. Ook werd het zand gebruikt in de kalkzandsteenindustrie (Beenakker, 1993: 89-92). Daarnaast werden bij het verwijderen van het kalkloze Oude Duinzand de kalkrijkere gronden blootgelegd, die gunstig zijn voor de bloembollenteelt. Vaak werd daarbij de grond extra diep omgezet om de kalkrijke sedimenten aan de oppervlakte te brengen.

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit kalkloze enkeerdgronden: matig fijn zand met grondwatertrap II (Stiboka, 1982: code EZ50A). Deze gronden omvatten het grootste deel van het bloembollengebied tussen Katwijk en Lisse.

Archeologie

In ARCHIS staan 3 archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de omgeving van het plangebied. Het betreft vondsten die gedaan zijn op de strandwal of in de duinen. Het gaat om 1 fragment vuursteen uit de periode Late Bronstijd t/m Midden IJzertijd (ARCHIS-waarnemingsnummer 45523, objectcode 24HZ-28) en 1 fragment aardewerk uit de IJzertijd aangetroffen op een mogelijk nederzettingsterrein (ARCHIS-waarnemingsnummer 58617, objectcode 30FN-70). Ten zuidwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft een nederzetting uit de IJzertijd op het terrein van Leeuwenhorst Congrescentrum (Monumentnummer 7461, CMA-code 30F-027, ARCHIS-waarnemingsnummer 26139).

Historische gegevens

Er zijn verschillende historische kaarten geraadpleegd. Uit de bronnen blijkt dat tussen 1912 en 1950 voor het eerst sprake is van bebouwing in het plangebied. Het is mogelijk dat deze bebouwing de eventueel aanwezige archeologische resten heeft aangetast (Zuid-Holland, 2003; Robas Producties, 1989: Kaart 383 Lisse, verkend in 1875, herzien in 1888 gedeeltelijk herzien tot 1912; Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990; www.dewoonomgeving.nl; www.kuijsten.de/atlas). De naam van de weg is in de loop van de tijd veranderd van Buurtweg in Westeinde.

Archeologische verwachting

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2000) geldt voor het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op grond hiervan en op grond van de aanwezigheid van een strandwal met mogelijke bewoning vanaf het Neolithicum (CHS Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek, kaart 1a) gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum. Op grond van geologische en geomorfologische informatie wordt verwacht dat archeologische resten zich aan of direct onder het maai-veld (in de top van de strandwal) bevinden.

Indien er sprake is van een diepe verstoring in het plangebied, moet de verwachting naar beneden worden bijgesteld.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen verricht die gelijkmatig over het plangebied zijn verspreid. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen.

Er is geboord tot maximaal 2,50 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). De hoogte van het maaiveld is geëxtrapoleerd van de website van het AHN (www.ahn.nl) en bedraagt 0,2 m +NAP. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn 2 monsters genomen uit de boringen 4 en 5: in beide gevallen een traject ont-kalkte Oude Duin- en Strandzanden. Het bemonsterde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,1 cm; het zeefresidu is met een loupe geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Tot circa 2,5 m -Mv komen Oude Duin- en Strandzanden voor. Deze bestaan uit kalkrijk, zwak siltig zand met resten van mariene schelpen. In de bovenste 0,6 à 0,7 m is een humeuze bouwvoor aanwezig. Er zijn in het profiel geen humeuze horizonten waargenomen.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek is in 1 van de 5 boringen een archeologische indicator aangetroffen. Het betreft een spikkel houtskool uit de bouwvoor. Omdat deze is waargenomen in de geroerde bovengrond waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormt deze indicator geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden. Het bemonsterde en gezeefde materiaal bevatte geen archeologische indicatoren.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. Aangezien de top van het profiel niet ontkalkt is, ligt het plangebied op een afgegraven strandwal, waardoor eventueel aan het oppervlak aanwezige archeologische resten verloren zijn gegaan.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

- Beenakker, J.J.J.M.**, 1993. *Lisse, op de grens van droog en nat, de bewonings-
geschiedenis en landschapsontwikkeling van een dorp in de bloem-
bollenstreek tot omstreeks 1900*. Stichting Deever, Lisse.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijks-
dienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104,
Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands
Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Zuid-Holland**, 2003. *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland;
regio Duin- en Bollenstreek*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- ROB**, 2000. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie.
Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeolo-
gische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig
Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Robas Producties**, 1989. *Historische Atlas van Zuid-Holland. Chromotopografi-
sche Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. Robas Producties, Landsmeer.
- Stiboka**, 1982. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bladen 30 West 's
Gravenhage en 30 Oost 's Gravenhage*. Stiboka, Wageningen.
- Stiboka/RGD**, 1994. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000.
Blad 30 's Gravenhage*. Stiboka, Wageningen.
- Wolters-Noordhoff**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal
1:50.000; Deel I: West Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff
Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

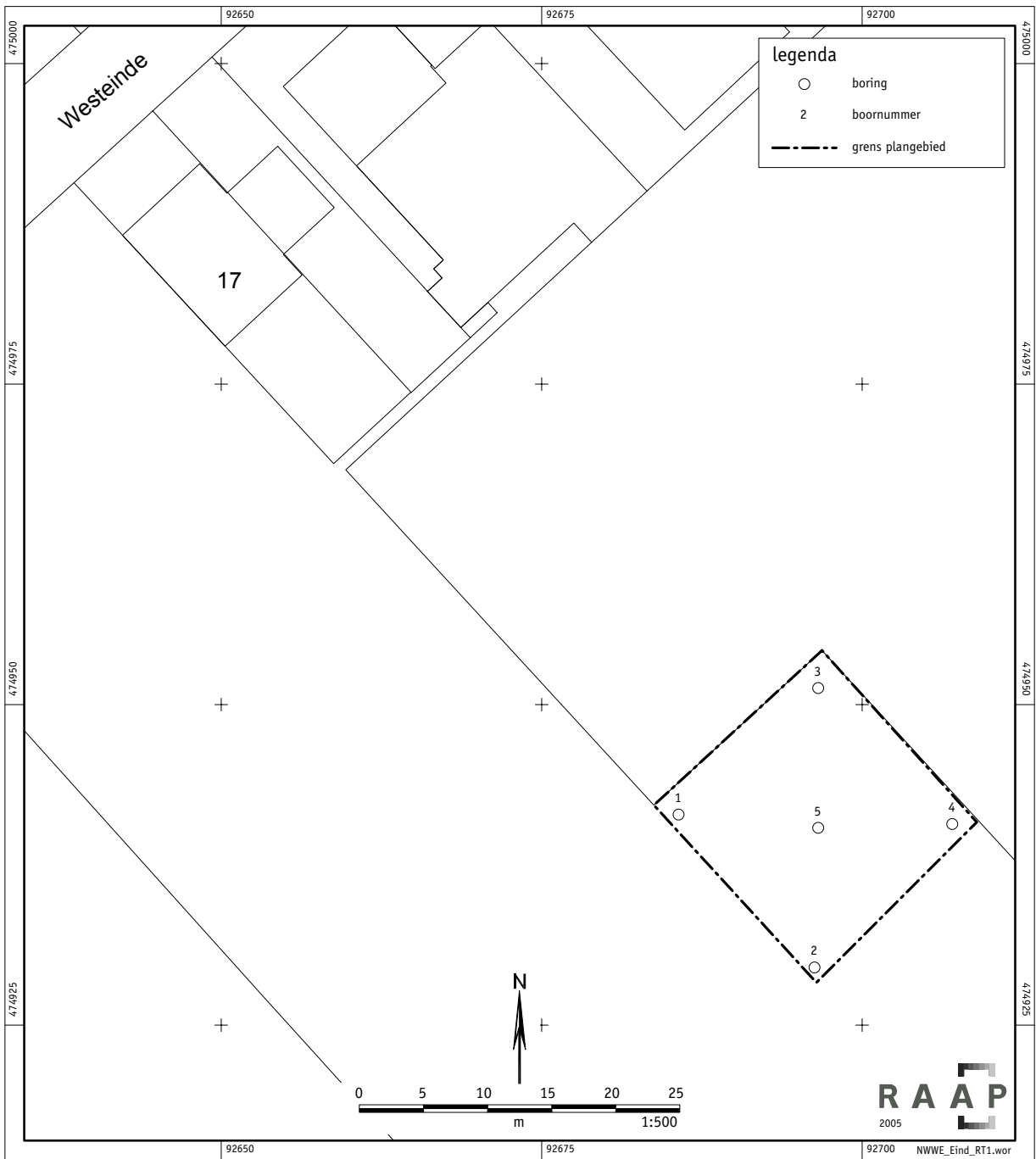
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

boring: NWE-1

Beschrijver: RT/FS, *datum:* 14-9-2005, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Noordwijkerhout,
opdrachtgever: H. Damen & Zn. bv, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-65** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelpfragment marien, spoor
plantenresten, kalkrijk
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
Archeologie: *houtschool:* enkele spikkel
- 65-250** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, schelpengruis marien, kalkrijk, *interpretatie:*
oude duin en strandafzettingen

boring: NWE-2

Beschrijver: RT/FS, *datum:* 14-9-2005, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Noordwijkerhout,
opdrachtgever: H. Damen & Zn. bv, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-70** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelpfragment marien, spoor
plantenresten, kalkrijk
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
- 70-100** **Algemeen:** *kleur:* lichtgrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, spoor riet, kalkrijk, *interpretatie:* oude duin en
strandafzettingen
- 100-200** **Algemeen:** *kleur:* lichtgrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, schelpengruis marien, kalkrijk, *interpretatie:*
oude duin en strandafzettingen

boring: NWE-3

Beschrijver: RT/FS, *datum:* 14-9-2005, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Noordwijkerhout,
opdrachtgever: H. Damen & Zn. bv, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-10** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelpfragment marien
Bodemkundig: *interpretatie:* opgebrachte grond
- 10-50** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, matig grof, schelpfragment marien, spoor
plantenresten
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
- 50-80** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, veenbrokken, matig grof, schelpfragment
marien, spoor plantenresten
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
Archeologie: *bouwpuin onbepaald:* enkel fragment
Opmerking: Kachelgijt
- 80-90** **Algemeen:** *kleur:* grijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, schelpengruis, kalkrijk, *interpretatie:* oude
duin en strandafzettingen
- 90-200** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, schelpengruis, kalkrijk, *interpretatie:* oude
duin en strandafzettingen

boring: NWE-4

Beschrijver: RT/FS, *datum:* 14-9-2005, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Noordwijkerhout,
opdrachtgever: H. Damen & Zn. bv, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-35** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelpfragment marien
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
- 35-70** **Algemeen:** *kleur:* donkergrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelpengruis
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
- 70-80** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, kalkloos, *interpretatie:* oude duin en
strandafzettingen
Opmerking: BEMONSTERD
- 80-200** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, kalkrijk, *interpretatie:* oude duin en
strandafzettingen

boring: NWE-5

Beschrijver: RT/FS, *datum:* 14-9-2005, *provincie:* Zuid-Holland, *gemeente:* Noordwijkerhout,
opdrachtgever: H. Damen & Zn. bv, *uitvoerder:* RAAP West

- 0-60** **Algemeen:** *kleur:* bruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, matig grof, schelp compleet marien, spoor
plantenresten
Bodemkundig: *interpretatie:* bouwvoor
- 60-70** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, kalkloos, *interpretatie:* oude duin en
strandafzettingen
Opmerking: BEMONSTERD
- 70-200** **Algemeen:** *kleur:* lichtbruingrijs
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grof, kalkrijk, *interpretatie:* oude duin en
strandafzettingen